

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
9. JAN.
1998

Letnik 53
Štev. 1
(2944)

Cena 10 šil.

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Napadi svobodnjakov na Slovenijo se nadaljujejo

NEKVALIFICIRANIM napadom, ki jih je pred božičem na račun Slovenije sprožil celovski kulturni referent Gassner, se je minulo sredo pridružil sam vodja svobodnjakov Haider. S tem je odnose med Slovenijo in Koroško neodgovorno obremenil.

Gassner je namreč trdil, da so nemškogovoreči ljudje v Sloveniji brezpravni, ker da tam še vedno veljajo »partizanski zakoni«. Zato da se osebno v Sloveniji počuti zelo neprijetno. Vidni koroški politiki so te izjave ostro obsodili.

Minulo sredo pa je Haider na tiskovni konferenci, na kateri je predstavil program svoje stranke za Koroško, ponovil te trditve in jih še zaostрил. Ker s pred-

stavitvijo svobodnjaških načrtov ni naletel na zaželjen odmev, je hvaležno prijel za novinarsko vprašanje, kaj da meni o predbožičnih Gassnerjevih izjavah.

Haider je te izjave popolnoma podprl. Gassnerju da je treba biti hvaležen, da je povedal to, kar vsi mislijo. Kajti težko je namreč predstavljivo, da bi s Slovenijo sprejeli v EU

državo, ki krši človekove pravice in kjer veljajo še zakoni, po katerih je vsak Avstrijec in staroavstrijec brezpraven. Po drugi strani pa Turčije, ki ima menda težave s človečanskimi pravicami, nočejo sprejeti v EU. Haider je hvalil Hrvaško, ki da je menda »partizanske zakone«, to so avnojska določila, črtala iz svoje ustave.

IZJAVA DRUŠTVA AGORA

Za sodelovanje s Korotanom

Oba bodoča slovenska oz. dvojezična regionalna radia naj bi začela oddajati svoj lastni program, saj imata tudi dve različni vsebinski koncepciji, ki se sicer razlikujeta, a tudi dopolnjujeta ter sta izraz pluralnosti mnenj in pristopov. Istočasno pa naj bi na vseh področjih, kjer je to mogoče, npr. tehnika, komunikacijske na-

prave, prostori ipd., čim bolj sodelovala. Če se bo to sodelovanje dobro razvilo, bi lahko čez nekaj časa razmislili tudi o vsebinskem sodelovanju. To je po nedavnem razgovoru s predstavnikom radia

Korotan povedal predsednik društva AGORA dr. Kristijan Schellander. Edinost obstaja tudi v tem, da naj bi predstavniki AGORA in Korotan uskladili svoja stališča glede financiranja in se pri pogajanjih z uradom zveznega kanclerja in ORF zavzemali za dodatna finančna sredstva, se pravi, da naj bi financiranje slovenskih radijskih programov ne znižalo državnih dotacij za društva in druge slovenske ustanove.

Dr. Schellander je poudaril, da je bodoči slovenski oz. dvojezični radio eden od projektov, kjer koroški Slovenci različnih svetovnonazorskih usmeritev po letih neuspešnega sodelovanja in neplodnih preprirov pokažejo voljo in zrelost za uresničitev skupnega pluralističnega projekta v korist celotne narodne skupnosti.

DELOVNI TRG

Število zaposlenih raste

Razveseljiv trend na delovnem trgu na Koroškem so statistiki zabeležili tudi za mesec november 1997: rastoče število zaposlenih in znižanje kvote nezaposlenih.

Po najnovejših podatkih zaveda za statistiko pri koroški deželni vladi je bilo konec novembra na Koroškem zaposlenih 187.930 oseb. V dolgoletnem poprečju je to drugi najboljši rezultat. Samo jeseni 1994 je bilo število zaposlenih višje. V primerjavi z novembrom 96 je naraslo število zaposlenih za 1.765 ali pa za 0,9 odstotka (v zveznem merilu 0,4 odstotka).

Število brezposelnih je znašalo 19.941 oseb, kar pomeni zmanjšanje za 1.056 oseb ali 5 odstotkov v primerjavi z novembrom 96. V zveznem merilu se je brezposelnost povečala za 2,9 odstotka. Zanimivo je tudi, da se je število nezaposlenih pri mladini zmanjšalo. Konec novembra so našli 3.808 mladih brez dela, to je za 481 manj kot še leta 96 ali pa 11,2 odstotka (zvezno merilo: 3,4 odstotka). Dežela Koroška bo namenila v tem letu 30 milijonov šil. za ukrepe proti mladinski brezposelnosti.

V Avstriji je bilo konec decembra 270.000 oseb brez dela, to je za 8.300 več kot leto prej.

M. Š.

Slovenski ples zelo uspel

Prijeten in zabaven – to je bil letošnji, 46. Slovenski ples. Od blizu in daleč, med drugim iz Trsta, so prišli ljudje preteklo soboto, 3. januarja 1998, v celovski Dom sindikatov, da so se srečali, se pomenili, pokramljali

in se, kar je konec koncev tudi glavni namen, naplesali. Slovenski prosvetni zvezi kot prireditelju je tudi letos uspelo privabiti eno od krajevnih prosvetnih društev, bilčovsko »Bilko«, da je pripravilo v predvečerju dvorane jedajo in

pijačo iz domačih logov. Za ples sta poskrbela ansambla Ptujskih pet in Kraški kvintet z Bracom Korenom. Kogar so srbele pete, je imel dovolj priložnosti, da jih je ohladil, Ludvik Druml pa je vodil dražbo dragocene orientalske preproge.

PREBLISK

■ Ne gre pozabiti, da olimpijada na stičišču treh držav še zdaleč ni zagotovljena. Olimpijski komite si je pustil še nekaj časa za razmislek.

A čisto gotovo je, da bodo gospodje v komiteju opazovali razvoj v tem trikotniku. Kakor je ideja presejanja meja vabljiva in v smislu

Olimpijada na treh nogah

združevanja Evrope, pa je seveda velika nevarnost za vse nacionalistične struje. Ob tovrstni olimpijadi bi se namreč lahko izkazalo, da so vsi strahovi »raznarodovanja«, »izgube identitete«, »gospodarskih izgub« in podobno le prazne marnje. In koncepti velikih in majhnih Haiderjev bi se lahko izkazali za odvečne in posebno še za neresnične.

Zato se sile okoli FPÖ, Haimatdiensta in podobnih zadnje čase nadvse trudijo, da bi v odnose med Slovenijo in Koroško oz. Avstrijo nasuli čimveč peska in nalili na hektolitre gnojnice. Prvi cilj Haiderja je postala preprečitev

olimpijade. Obstaja namreč nevarnost svežih vetrov! Zdaj bodo morale na dan s pravo barvo druge stranke. Če se ne bodo odločno in nedvoumno postavile zoper podpihovanje, v strahu, da bi ne izgubile kakšen nacionalni glas, se lahko zgodi, da bodo izgubile bodočnost.

S. W.

Sezona plesov

Maturantski ples

Višje šole v Šentpetru
v petek, 9. 1. 1998, ob 20. uri,
v kulturnem domu v
Šentjakobu

22. radiški ples

v soboto, 10. 1. 1998, ob 20. uri
v kulturnem domu na Radišah

36. gimnazijski ples

ZR in ZRG za Slovence
v petek, 16. 1. 1998, ob 19.30
v domu sindikatov v Celovcu
(ÖGB-Haus)

Slovenija v EU po letu 2002

Prednovoletno uvrstitev Slovenije v prvi krog držav pogajalk za vstop v EU je slovenski premier Drnovšek ocenil za veliko priznanje Sloveniji. Evropska komisija je napovedala začetek pogajanj za april 1988, med prvih šest držav pa je poleg Poljske, Češke, Madžarske, Estonije in Cipra uvrščena tudi Slovenija. Po besedah premiera Drnovška bodo pogajanja trda, Slovenijo pa čaka še veliko dela pri prilagajanju pogojem Evropske unije tako na gospodarskem kot na zakonodajnem področju. Po tako imenovani Agendi 2000, ki jo je lani poleti sprejela evropska komisija, so za države kandidatke pomembna predvsem tri področja: varovanje demokratičnih načel, delujoče tržno gospodarstvo in prevzem zakonodaje EU in njene uskladitev z domačo.

Hitrost pogajanj z EU je po mnenju premiera Drnovška odvisna predvsem od Slovenije same in njene sposobnosti in pripravljenosti za prilagajanje in izpolnjevanje pogojev.

J. R.

KOTMARA VAS

Občinska seja v decembru 1997

REDNI PRORAČUN za leto 1998 je izravnani, v prihodkih in izdatkih znaša 35.647.000 šilingov; izredni proračun znaša 3.400.000 šilingov (za dela, ki so potrebna po položitvi kanala). Zaradi splošne denarne stiske so občini vezane roke na vseh koncih pa krajih. Proračun bo navsezadnje izravnani le, če bo uspelo dobiti od deželne zveze potrebna denarna sredstva. Pri komunalnem davku bo občina nekaj izgubila. Ker ima graščina Humberk posesti tudi v občini Sele, Šmarjeta v Rožu, Borovlje in Bistrica v Rožu, bo treba davek deliti s temi občinami (verjetno za obdobje od 1. 1. 1994 dalje).

Pri kanalu je treba računati s primanjkljajem v višini 1.367.000 šilingov. Od junija 1998 se bo zvišalo povračilo stroškov (Aufwandsentschädigung) za župana (deželni zakon), zato pa bojo odpadla vplačila v pokojninski sklad za župana. Velikanske vsote grejo za šolstvo in za socialo. Poglaviti lastni dohodki za zem-

ljiški davek (1.415.000), za komunalni davek (1.200.000) in davek na pijače (1.300.000). Gotovo bi se dalo kaj zaslužiti s prodajo pitne vode npr. mestni občini Celovec (Hudo Götzhaber). Tudi s tem, da bi npr. električno ogrevanje v ljudski šoli in gasilskem domu nadomestili s kurjavo na sekance, kakor je predlagal zastopnik EL Jože Wakounig, bi si dolgoročno lahko prihranili lepe vsote denarja; seveda pa bi taka preureditev sama že stala precej. Občinski svet je tudi sklenil srednjeročni denarni načrt za obdobje 1998–2001.

Poročili nadzornega odbora (1. 10. 1997, 1. 12. 1997) sta povzročili daljšo razpravo, tudi, kako bi občinska uprava delovala bolj učinkovito. Dela bo več, saj se bo denar za vodo, odvoz smeti in za kanalizacijo pobiral štirikrat letno (15. 2., 15. 5., 15. 8., 15. 11.). Za ureditev kanalizacije (odsek 03 Gorje, Humberk, Medrejtje) se bo najel denar pri deželni HYPO (16.895.000) in pri Kommunalkredit (7.795.000);

5.310.000 bo prispevala dežela (17,7 % od skupno 30 mio.) Število občinskih nameščencev ostane isto. Na Illoj bo tam, kjer je bila prej bencinska črpalka, prišlo do večje prometne ureditve. Od tega je prizadet tudi načrt trgovskega podjetja Billa. Parcelo pri Pušnikovem križu (odcep proti Št. Kandolfu) je prevzela občina. V Trabenjahn bojo uredili odcep proti Plešivcu (650.000 šil.: 550.000 da deželna vlada; referat Grasser 250.000, referat Haller 300.000; 100.000 plača občina; delalo bo podjetje Strabag). Na predlog odbora za kmetijstvo bo občina vračala kmetom na leto največ 5.000 šilingov za strojno skupnost; povračila za minibager in za mobilno žago ne bo več. V okviru sredstev za ORE (krajevni in regionalni razvoj, Orts- und Regionalentwicklung) se da dobiti iz programa Leader in projekta Carnica tudi denar za občine severno od Drave (prošnjo je treba oddati do 15. 1. 1998: ureditev drsališča, stara ljudska šola, kolesarske steze).

KOROŠKA KMETIJSKA ZBORNICA

Od 1. januarja višja članarina

Na dolgo in široko se je zadnje dve leti na občinskih zborih Kmetijske zbornice debatiralo o povišanju članarine; lani pa so jo v kmečkem zastopstvu z glasovi Kmečke zveze (VP) in Skupnosti južnokoroških kmetov (SJK) sklenili. Zvišanje pomeni povečanje dohodkov v višini 6,5 milijona šilingov. Obseg skupnega proračuna za leto 1998 bo znašal 75 milijonov šilingov, dohodke iz članarine pa so na preteklem občnem zboru

lani decembra ocenili s 34 milijoni šilingi.

Na predlog Socialističnih kmetov je bil ponovno sklenjen fond, dotiran z milijonom šilingov, za kmete in kmetice, ki so v stiski. Proti je glasovala Kmečka zveza. Predsednica SP kmetov Hilde Schaumberger je nadalje od deželnega referenta Lutschoniga zahtevala, naj dežela v ta socialni sklad prav tako prispeva milijon šilingov. Proračun za leto 1998 je bil sklenjen z glasovi Kmečke zveze in Skupnosti južnokoroških kmetov.

ZVEZA KONJEREJCEV

Zwitter ponovno predsednik

Na rednem občnem zboru Zveze koroških konjerejcev je bil decembra lani za njeno predsednika ponovno izvoljen ek. sv. Janko Zwitter iz Zahomca. Pomen konjereje raste tudi na Koroškem in zveza se bo še naprej trudila za izboljšanje rejskih pogojev in pridobivanje še večjih podpor za konjerejce.

Uspeh kmetov

S pristopom Avstrije k Evropski zvezi (EU) je bilo 94,8 odstotka kmečke uporabne površine sprejete v gorske površine oziroma zapostavljene kraje. Na osnovi ponovnih pogajanj je Kmetijski zbornici uspelo, da so v Bruslju v kategorijo obrobni krajev dodatno sprejeli še 112 gorskih obratov s skupno 2.200 ha površine. Dodatna podpora za te kmetije do 30 ha velikosti znaša od 1.000 do 2.400 šil. na ha. Obrati, ki so površinsko večji, pa prejemajo nižje podpore. **M. Š.**

2. JANUARJA 1998 je v krogu svoje družine in prijateljev praznoval Hanzi Ogris, po domače Miklavž v Bilčovsu, svojo 70-letnico.

Slavljenec šteje med tiste člane slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki so zavestno doživljali dogajanje in razvoj v velikem časovnem loku od nacističnega nasilja, preko konca vojne do povojnih let. Bil je in je še aktiven v slovenskih narodnopolitičnih in gospodarskih ustanovah, idejnopolitično pa se je opredelil za socialdemokracijo in bil med drugim njen predstavnik na občinski ravni in dvajset let župan, v stanovskih zastopstvih, eno mandatno dobo pa tudi poslanec v koroškem deželnem zboru.

Zibel je Hanziju Ogrisu tekla pri Lesjaku, svojo mladost pa je v glavnem preživel pri Miklavžu, kamor se je družina preselila nekaj let po njegovem rojstvu. V družini je bilo šest otrok, starša Hanzi Ogris in Ana, rojena Bister, sta svoje otroke vzgojila v marljive, narodno zavedne in kulturno ter politično osveščene osebe. Najboljši zgled jim je bil oče sam, saj je bil neutrujen prosvetar, politično aktiven v slovenskih vrstah in tudi deželnozborski poslanec, pa tudi organist je bil.

Brezdvomno največja in najbolj usodna zarez v življenju Hanzija Ogrisa je bil 14. april 1942. Tega dne so namreč nacisti začeli z izgonom koroških Slovencev. In Miklavževa družina je, kakor piše v dokumentu, ki ga je izdala 13. 8. 1942 koroška gauleitung, bila pač »nationalslowenisch« ter s tem ovira vsem pomemčevalnim načrtom. Preden je družina zapustila svoj dom, je oče Hanzi sedel za hišni harmonij in zaigral

70 LET HANZIJA OGRISA, MIKLAVŽA V BILČOVSU

Prehodil je razburljivo in zanimivo pot

himno »Hej Slovani«. Preko zbirnega taborišča v Žrelcu so Miklavževi, kakor ostali slovenski pregnanci, bili transportirani v taborišča v Nemčiji, med drugim v Schwarzenberg na Frankovskem. Prepričanje, da se bodo vrnil, nikoli ni uplahnilo, ampak ga je potek vojne bolj in bolj krepil. Med pregnance je prišla tudi vest o partizanskem upor in iz teh

vključil v slovenske narodnopolitične in gospodarske strukture. Vstopil je v mladinsko organizacijo »Zvezo slovenske mladine« in postal tudi predsednik pokrajinskega odbora, s tem pa tudi član vodstva Osvobodilne fronte.

Pozneje je Hanzi Ogris postal podpredsednik Zveze slovenskih organizacij, ki je izšla iz OF oziroma iz Demokratične

težaško opravilo, predsednik Zveze slovenskih zadrug je bil Florjan Lapuš. Ko je oddal to mesto, ga je nasledil Hanzi Ogris, odbornik pa je bil tudi v bilčovski posojilnici.

Idejnopolitično se je Hanzi Ogris že leta 1955 opredelil za socialdemokracijo. Par let zatem je postal njen občinski odbornik, leta 1970 pa je kljub hudemu nasprotovanju, ker je Slovenec, postal župan občine Bilčovs in to ostal celih dvajset let do 15. januarja 1990, ko je odstopil.

Z izvolitvijo za župana so ga čakale nove naloge. Po zaslugi takratnega deželnega glavarja Hansa Sime je bil še istega leta izvoljen v koroški deželni zbor, in sicer kot Slovenec na socialistični listi. Sam pravi, da je to bil trd, a zanimiv čas, najbolj črno uro kot deželnozborski poslanec pa je doživel jeseni 1972, ko so nemškonalci organizirali pogrome na dvojezične table in je deželni zbor bil kot paraliziran. Leta 1975 mu je stranka, predsednik je bil Leopold Wagner, ponudila kandidaturu na neizglednem 28. mestu, tega pa ni sprejel. Postal je odbornik Freier Wirtschaftsverband in 12 let zastopnik malih podjetnikov v trgovski zbornici, 8 let je bil svetnik v Kmetijski zbornici na listi socialdemokratskih kmetov, od 1946 do 1996 funkcionar bilčovških gasilcev. Bil je zastopnik stranke v narodnostnem sosvetu za koroške Slovence, seveda pa je tudi v odboru Delovne skupnosti manjšin v SP.

Hanzi Ogris je za svoje delovanje prejel vrsto odliko-

vanj, med drugim Zlato odličje za zasluge za republiko Avstrijo, deželno gasilsko odličje, odličje gasilcev Slovenije, odličje Socialistične zveze delovnega ljudstva za dobrososedske odnose med Slovenijo in Koroško, odličje Kmetijske zbornice, leta 1982 pa je bil imenovan za ekonomskega svetnika.

Vse to pa, tako meni slavljenec, ne bi zmožl brez podpore svoje družine, predvsem žene Katarine, s katero se je poročil l. 1955 in ki mu je zmeraj stala ob strani ter dejansko podpirala tri vogale hiše, kakor pravi pregovor. Malo podeželsko gostilno pri Miklavžu sta izgradila v gostišče, ki ne presega meja le s svojim trojezičnim napisom, ampak se je uveljavila kot gostinsko-kulinaričen dragulj Roža.

Hanzi Ogris se je vedno zavedal, da mora vrednote, na katerih je temeljilo njegovo življenje in delovanje, vsaditi tudi v srca in zavest svojih otrok Hanzija, Rine in Ane. Danes vsak po svoje nadaljuje delo svojih staršev in so aktivni na političnem, kulturnem in gospodarskem področju znotraj narodne skupnosti ter preko njenih okvirov. V posebno zadoščenje pa mu je, da že tudi najmlajši rod stopa po dedovih in babičinih poteh in se zaveda zgodovine družine ter njenih narodnostnih, jezikovnih in kulturnih korenin in prvin.

Hanziju Ogrisu za njegovo 70-letnico iskreno čestitamo in mu kličemo še na mnoga zdrava leta, polna zadovoljstva in sreče.

Slavljenec Hanzi Ogris z ženo Katarino

Foto: SV

vesti so pregnanci črpali dodatno moč in upanje.

Doma pa so nacisti na izrazito željo Maier-Kaibitscha na Miklavžev dom posadili kmeta Gangla iz Gnesaua, ki je bil »für dieses Gebiet in volkspolitischen Hinsicht vorzüglich geeigneter Parteigenosse«.

Ko so se Miklavževi vrnili 14. 7. 1945 preko Dravograda domov, je bila hiša opustošena, o kolonialistu Ganglu pa ne duha ne sluha. »Začeli smo na novo z delom in učenjem«, piše slavljenec v svojih spominih. Poklicno se je izučil za trgovca, kulturno je deloval pri SPD »Bilki«, politično pa se je takoj

fronte delovnega ljudstva (DF DL), predsednik pa je bil dr. Franci Zwitter. Vse do danes opravlja slavljenec številne funkcije v okviru ZSO.

Aktiven je v odboru Zveze slovenskih izseljencev, odgovorna mesta pa je prevzel tudi pri Slovenskem šolskem društvu. Kot podjetnik, trgovec in gostilničar je Hanzi Ogris vedel, da se bo brez lastne gospodarske baze koroškim Slovincem slabo pisalo. Dr. Mirtu Zwitteru je uspelo izseljencem vrniti njihova posestva ter oživiti slovensko zadrugištvo, ki so ga nacisti razbili. Obnavljanje zadrug in posojilnic je bilo

Leto 1997 je za nami. Kaj je bilo iz vašega vidika pomembnega v tem letu?

Če skušam oceniti preteklo leto iz vidika delovanja ZSO, potem ni mogoče podati enozvočne bilance. Treba je diferencirati in videti uspehe, pa tudi ne-uspehe. Vsekakor bilanca ni ne čisto črna in tudi ne čisto bela.

Pa začnimo pri uspehih ...

Globalno gledano proces evropske integracije iz vidika sožitja vpliva pozitivno. Zavest o potrebi znanja več jezikov, zavest o odprtosti in prekomejnega sodelovanja vsekakor narašča, čeprav so pri nas tudi še na delu sile provincializma, ki tem procesom širše integracije nasprotujejo. Toda te sile so danes v defenzivi. Procesi evropske integracije so vsekakor močnejši in se izražajo v tem, da se ljudje v vedno večji meri zavedajo npr. nujnosti dvo- in večjezičnega pouka in izobraževanja, skratka večja fleksibilnost pridobiva na pomenu. Prepričan sem, da je naraščanje števila prijav k dvojezičnemu pouku oziroma v dvojezične otroške skupine na Koroškem povezano prav s tem procesom evropske integracije. To so pozitivne tendence, ki jih je treba videti in temu ustrezno nanje tudi reagirati. V zgoraj omenjenem kontekstu se mi zdi pomembno, da se tudi pripadniki slovenske manjšine vehementno vključujejo v procese evropske integracije in modernizacije. Mladina, tudi slovenska, se v vedno večji meri zaveda, da so dobra izobrazba, znanje več jezikov, duhovna odprtost in podobno osnovni pogoji za uspešno konkuriranje na delovnem trgu.

Drugo, kar se mi zdi pomembno, je, da se modernizacija uveljavlja tudi na nekaterih področjih slovenskega družbenega delovanja na Koroškem. V mislih imam npr. visoko kvaliteto raven delovanja slovenskih kulturnih društev, ki so npr. na odskem področju dosegla že pomembno kvaliteto, ali pa delovanje glasbene šole. Zato tudi ni naključje, da so kulturne prireditve tudi izredno dobro obiskane. Ljudje želijo kvaliteto, predvsem mladina se ne udeležuje slovenskih prireditev zgolj iz »narodne discipline«. Ljudje postajajo bolj samozavestni in kritični. To je dobro in je tudi velik izziv za slovenske organizacije.

Se torej pogoji za delovanje slovenskih organizacij spreminjajo?

Vsekakor. Projekt evropske integracije, članstvo Avstrije v Evropski zvezi sta spremenili okvirne pogoje za razreševanje medetničnih konfliktov. Evropska zveza se je v Maastrichtski pogodbi obvezala ohraniti svojo kulturno raznolikost in Svet Evrope je s sprejetjem Okvirne konvencije za zaščito narodnih manjšin oziroma Evropske listine regionalnih in manjšinskih jezikov postavil evropske standarde za zaščito manjšin. Sledeči principi so zajeti v omenjenih dokumentih: dialog med državo

in manjšino; medkulturni dialog med manjšino in večino; ohranitev identitete posameznih pripadnikov manjšin na področju kulture, jezika, vere in dediščine; ustvarjanje pogojev medsebojnega zaupanja kot pogoj za razreševanje odprtih vprašanj in upoštevanje zgoraj navedenih principov in specifičnost vsake posamezne manjšinske situacije.

Skratka, Evropa se je v manjšinskem vprašanju odločila za integrativni model na političnem nivoju, in sicer na osnovi indivi-

dualizma in nacionalistične agitacije, kar je bilo simpatično, s tem pa hkrati kršil temeljne človekove pravice, kot so to svoboda govora, pisanja, demokratične volitve ipd., kar je seveda manj simpatično. Spomnim se, ko je bivša Jugoslavija priprala srbskega nacionalista Vojislava Šešlja, ki je izdal knjigo, v kateri je opeval srbski nacionalizem in s tem vse to, kar se je potem tragičnega tudi zgodilo. Ker pa zapadnoevropska politika temelji na človekovih pravicah, je zapad

no-kulturne raznolikosti Avstrije ipd.), in drugič: v ospredju spomenice so kompleksni življenjski problemi avstrijskih manjšin, od dvojezičnega otroškega varstva, izboljšanja dvojezičnega pouka, do dvojezičnih tabel ipd. Pomen spomenice je ravno v tem, da nam je uspelo ustvariti konsenz v najosnovnejših vprašanjih in zahtevah tudi v sodelovanju z vladnimi inštitucijami. To smo storili v konstruktivnem sodelovanju in dialogu – kričanje samo po sebi še ni izraz borbenosti.

strankarskopolitično obarvan nastop. Kajti ZSO se je trudila stopiti v stik z gospodom Podobnikom in mu avtentično obrazložiti koncepcijo ZSO, odkar on vodi SLS. Do danes nam to ni uspelo. Gospod Podobnik očitno zaupa svojim svetovalcem, ki sedijo v Celovcu. Zato bom ponovno pisal podpredsedniku slovenske vlade in ga zaprosil za pogovorni termin, ker sem mnenja, da je odkrit pogovor prva in najosnovnejša oblika demokratičnega ravnanja in le tako bo mogoče razčistiti nesporazume. Vsekakor pa njegov nastop v Celovcu potrjuje našo domnevo, da je spor med ZSO in NSKS uvožen iz Slovenije. Kajti nekateri politiki v Sloveniji po našem mnenju zagovarjajo koncepte, ki so tako v nasprotju z evropskimi normami kot tudi s členom 7 ADP, predvsem pa z željami in zahtevami avstrijskih manjšin. Najbolj čudno se mi zdi to, da nas nekateri v Sloveniji hočejo podučiti o demokraciji in pozabljajo, da koroški Slovenci že od leta 1945 živimo v demokratični in pravni državi, z vsemi prednostmi in tudi z vsemi pomanjkljivostmi.

Kaj bo v ospredju vašega dela v letu 1998?

Za leto 1998 ima ZSO ambiciozen delovni načrt. Na eni strani bo šlo za realizacijo spomenice, še posebej v vprašanih dvojezičnega otroškega varstva in izobraževanja. Na slednjo temo sem iniciiral poseben kongres, ki naj bi ga sosveti organizirali v sodelovanju z Uradom zveznega kanclerja ter pristojnimi deželnimi vladami. Morda nam bo to uspelo celo vključiti v program avstrijskega predsedovanja Evropski uniji.

Nadalje se mi zdi pomembno, da ZSO zdaj vsebino spomenice implementira v svoje delo. Mislim, da moramo vsebinsko naše politike bolj prezentirati koroški javnosti. Zelo hvala ležen sem, da imamo v naših vrstah mlade, ambiciozne in tudi kritične ljudi, ki so nas kar obsuli z novimi idejami za reorganizacijo delovanja ZSO. Tudi to bo v ospredju našega dela.

Kar zadeva naše odnose z NSKS, smo seveda za konstruktivno sodelovanje v obliki enakopravnega koordinacijskega odbora. V ospredje sodelovanja moramo postaviti to, kar nas združuje, razlike pa je treba medsebojno spoštovati. Če želijo sodelovati na tej osnovi, so vedno dobrodošli.

Poleg tega mislim, da moramo tudi naše sodelovanje v skupnem slovenskem in avstrijskem kulturnem prostoru intenzivirati, prvič iz načelnih razlogov, drugič pa tudi zaradi tega, ker bo le tako mogoče avtentično informirati o tem, kar res počenjamo.

Na kulturnem področju smo dobri, bodimo dobri tudi na gospodarskem, na izobraževalnem in še kje. Bolj ko bomo postavljali v ospredje kvaliteto dela, manj bo časa za konflikte in kreganje. Dela pa je za vse dovolj.

V tem smislu želim uspešno novo leto!

Zveza slovenskih organizacij zagovarja evropske standarde manjšinske zaščite

Pogovor s predsednikom ZSO dr. Marjanom Sturmom ob novem letu

dualnih človekovih pravic, seveda ob ohranitvi jezikovno-kulturne raznolikosti in iz tega izhajajoče identitete manjšin oziroma posameznih pripadnikov manjšin. Odklonila pa je koncept, ki manjšine konstituira kot politične kolektive in jim daje posebne politične pravice. Iz tega seveda izhaja tudi nujno pluralistična oblika organiziranosti na podlagi dejavnosti, ne pa na podlagi preštevanja in ugotavljanja pripadnosti k narodni skupnosti. To je posebno pomembno, ker so v preteklosti predvsem nacionalizmi gradili na političnih kolektivnih pravicah, na preštevanju, na priznavalnem principu, skratka na konceptu, ki permanentno provocira konflikte med večino in manjšino in tudi znotraj večine in manjšine. Izkušnje na Koroškem v zadnjih desetletjih so dovolj zgovorne. Če bi Evropa pristala na tak koncept, bi ji lahko grozila balkanizacija. Pomembno je tudi, da je Svet Evrope z Okvirno konvencijo za zaščito narodnih manjšin uvedel tudi kontrolni mehanizem – odbor ekspertov – na katerega se bodo lahko obrnile v primeru kršitve evropskih manjšinskih standardov tako države kot tudi posamezne manjšinske organizacije. Torej manjšinsko vprašanje ni več prepuščeno posameznim državam. Vsaka država, ki bo kršila evropske standarde, ki se ne bo obnašala kot pravna država, bo morala v bodoče računati s tem, da se bo morala zagovarjati. Ministrski svet Sveta Evrope bo lahko izrekel tudi sankcije zoper države, ki kršijo evropske standarde manjšinske zaščite.

Slovenija s svojo manjšinsko ureditvijo dokazuje, da je koncept kolektivnih političnih pravic lahko uspešen.

Slovenskega modela ne moremo videti brez povezave z bivšim komunističnim sistemom. Komunisti v Jugoslaviji so namreč zagovarjali tako imenovane kolektivne pravice ali etnično partnerstvo (bratstvo in edinstvo). Ta model je tudi »funkcioniral«, ker je politični sistem kratkoma lo prepovedal vsako obliko na-

njegov pripor ostro obsodil in Šešlja označil za »političnega disidenta«, ki ga komunistični režim zatira. Dejstva, da pa je bil nevaren nacionalist, zapad tedaj ni upošteval. Torej slovenski model manjšinske zaščite izhaja iz komunističnega časa in Slovenija je ta model tudi iz zunanje-političnih razlogov (priznanje ipd.) prevzela v novo ustavo. Ta model funkcionira tudi v demokratični Sloveniji, ker je tam družbeni konsenz zaradi politične konstelacije in zunanje-politič-

V ospredje moramo postaviti to, kar nas združuje, razlike pa je treba spoštovati.

nih razlogov glede tega zelo velik. Večinski narod v Sloveniji je do svojih manjšin izredno tolerant, zato tudi preštevanje enakrat za tamkajšnje manjšine ni nevarno. Nadaljni razvoj bo pokazal, ali bo ta model zdržal. Poudariti pa je treba, da bi bil slovenski model, prenesen npr. na Koroško, tukaj za koroške Slovence porazen.

Sklicivanje na evropske norme še ni prineslo več dvojezičnih vrtcev ipd. Z desnice prihajajo celo očitki, da je ZSO postala vladna manjšinska organizacija. Kaj menite o tem?

V preteklem letu je prav na iniciativo ZSO prišlo do izdelave spomenice vseh avstrijskih manjšin, ki je bila predana vladi in parlamentu. Zvezna vlada jo je na seji ministrov z dne 11. 11. 1997 vzela na znanje. Kdor je to spomenico pazljivo prebral, bo lahko opazil nekaj novosti: prvič so se avstrijske manjšine dogovorile za evropski koncept manjšinske zaščite (torej brez preštevanja, brez posebnih kolektivnih političnih pravic in za politično integracijo, za priznanje jezikov-

Narodni svet koroških Slovencev pri spomenici ni sodeloval ...

NSKS kot edina manjšinska organizacija avstrijskih manjšin pri spomenici ni sodeloval. Imeli so možnost sodelovanja in so jo odklonili. To je sicer v demokraciji mogoče, ni pa pametno, ker je njihova kritika spomenice zdaj kratkoma neverodostojna. V naslednjem obdobju bo v ospredju postopna realizacija spomenice, ki je zdaj fundament zahtev avstrijskih manjšin. Prepričan sem, da nam bo uspelo že v letošnjem letu uresničiti nekaj točk iz spomenice.

Toda spomenica je naletela na kritiko tudi v Sloveniji.

Edino kritiko, ki sem jo lahko prebral, je bila neka depeša Generalnega konzula Slovenije v Celovcu. Zato je treba ugotoviti, da je spomenica izraz skupne volje avstrijskih manjšin, izdelana in sprejeta na način, ki jo predvideva avstrijska pravna država in kot taka ni namenjena Sloveniji, temveč avstrijski vladi in avstrijskemu parlamentu. Ker so spomenico sprejele vse manjšine, ne more škodovati Sloveniji. Škodovala bi Sloveniji le tedaj, če bi Slovenija hotela v Avstriji uveljaviti druge norme manjšinske zaščite kot pa prizadete manjšine same.

To je očitno. Nastop podpredsednika slovenske vlade Podobnika na slovenskem konzulatu v Celovcu to domnevo vendar potrjuje.

Mislim, da ne. Slovenski parlament je sprejel leta 1996 resolucijo, v kateri se je opredelil za koncept, da so manjšine subjekt in morajo same formulirati svoje zahteve in same najti ustrezne oblike organiziranosti. Resolucija sicer »priporoča« skupno demokratično in izvoljeno zastopstvo, a ga ne predpisuje. To se pravi, vprašanje organiziranosti je avtonomna zadeva manjšin. Ne bi vedel, da bi slovenski parlament svoje resolucije vmes kdaj spreminjal.

Zato pojmem nastop gospoda Podobnika v Celovcu bolj kot

NOVOLETNI KONCERT »DANICE«

Z bogato bero v novo kulturno sezono

TAKO kakor ima Slovenski ples spoštljivo tradicijo, da odpira plesno sezono v novem letu, se novoletni koncert »Danice« lahko že od nekdaj ponaša s slovesom, da pomeni začetek pevske in koncertne dejavnosti v tekočem letu. Letošnji novoletni koncert preteklo nedeljo, 4. januarja 1997, v Šentprimozu, je bil tudi v znamenju spremembe v vodstvu društva in zahvale zaslužnim pevkam in pevcem, ki so po večdesetletni pevski dejavnosti svoje mesto v zboru predali mladim glasovom.

Kakor smo v SV že poročali, je lani meseca novembra postala Fini Kraut-Mičej predsednica »Danice« in v tej funkciji nasledila Stanka Wakouniga, ki je društvu načeloval četrto stoletja. V svojem pozdravnem govoru je predsednica v nedeljo naglasila, da je v kraju in prostoru, v katerem »Danica« deluje, važno in potrebno, da srečanje oblikujemo in doživljamo odprto. To da ne velja le za odnose znotraj narodne skupnosti, ampak v posebni meri za sožitje z narodom sosedom. V tem smislu ga je tudi povabila k sodelovanju.

Prireditve na začetku leta pa je tudi pravšnja priložnost za bilančni pogled nazaj in za predstavitev prihodnjih načrtov. »Danica« je lani svoje delovanje osredotočila na veliki projekt izvedbe Schubertove maše. Skupno s pevci šmihelskega Gorotana, globaškega zbora in s člani Slovenske filharmonije je Mešani pevski zbor

Steber kulturnega delovanja v Šentprimozu in okolici je še vedno mešani pevski zbor »Danica«

Foto: SV

»Danica« pod taktirko Stanka Polzerja načrt mojstrsko izpeljal, med drugim je nastopil v ljubljanski stolnici in popestril okvirni spored boroveljske deželne razstave. Pomembno je bilo tudi sodelovanje pri izdaji zgoščenke vseh škocjanskih pevskih skupin, seveda pa je treba omeniti koncert skupine »Black voices«.

Med načrti pa izstopajo nov repertoar, ki ga hoče zbor osvojiti v naslednjih letih ter oživitev društvene igralske skupine.

Na koncu koncerta pa so se društvo, zbor in pa poslušalci zahvalili petim zaslužnim pevkam in pevcu oziroma zborovodju, ki so skozi desetletja bili stebri prosvetne dejavnosti SPD »Danica«. To so Nanej

Kežar, Nanej Polzer, Marija Škof, Marija Polzer in Hanzej Kežar. Predsednica Kraut-Mičej se je omenjenim posvetarjem, ki ne pojejo več v zboru, v imenu vseh zahvalila za njihov pomemben prispevek k rasti kulture in delovanju društva. Poudarila je, da je njihov zgled obrodil bogate sadove in da lahko s ponosom zrejo na pot, ki so jo prehodili skupno z »Danico«.

Nanej Kežar, legendarni sopran, je od ustanovitve leta 1958 pa do leta 1995 sodelovala pri Mešanem zboru »Danica« in bila odlična solistka. Poleg tega je sodelovala še pri Triu Korotan in Kvartetu Kežar in bila tudi članica društvene igralske skupine.

Nanej Polzer, mati dirigenta Stanka Polzerja, je od leta 1958 pa do 1989. pela v zboru, sodelovala pa je tudi v številnih igrah.

Marija Polzer, Frvonova Micej iz Gluhega lesa, prav tako pevka prve postave mešanega zbora, je lani končala svojo pevsko kariero. Pela je tudi pri Triu Korotan in nastopala kot igralka. Marija Polzer z Vesel, je nad dvajset let pela pri Danici in občasno tudi igrala.

Hanzej Kežar, Lekš iz Horc, je po drugi svetovni vojni odločilno sopolagal temelje zborovskemu petju in sploh slovenski kulturni dejavnosti v tem delu Koroške. Leta 1946 je ustanovil fantovski zbor, ki je leta 1958 prerasel v Mešani zbor »Danica«. Oba zbora je kot dirigent

pripeljal do visoke kakovostne stopnje. Ob tem je dalj časa vodil tudi otroški zbor, dolga leta tudi režiral številne igre in vestno opravljal funkcijo osrednjega zborovodje SPZ, ustanovil in vodil je tudi Trio Korotan in Kvartet Kežar, nedeljo za nedeljo pa je tudi organist. Hanzi Kežar si je svoje glasbeno znanje prisvojil na številnih tečajih, ki jih je obiskoval iz lastnega nagiba in strokovne radovednosti. Leta 1992 je oddal mesto zborovodje v roke svojega nečaka mag. Stanka Polzerja, a je vse do lani ostal kot pevec zvest zboru, saj ga je nova in zahtevna pevka literatura zmeraj zanimala in izzivala.

Na svoj novoletni koncert »Danica« zmeraj povabi zore in skupine sosednjih društev. Poleg domačih skupin, to je otroškega zbora, ki ga vodita Barbara Mistelbauer in Tanja Stern in MePZ »Danica«, pod vodstvom »Stanka Polzerja, sta letos nastopila še skupina VOX iz Pliberka, vodi jo Traudi Lipuš, in MoPZ »Trta« iz Žitare vasi pod vodstvom Pavlija Sterna. V potrdilo, da je izobrazba lastnih kadrov eno od načel »Danice«, je dijakinja dirigentske šole Doris Urak prvič prevzela taktirko in vodila zbor.

Novoletnega koncerta, posamezne pesmi je napovedovala Cvetka Wuttej, so se med drugim udeležili predsednik SPZ Avguštin Brumnik, konzul R Slovenije Anton Novak in številni škocjanski občinski odborniki ter predstavniki sosednjih društev. *f. w.*

Šentjakovski »Rož« ni le angelsko pel, tudi sicer je deloval zelo nabožno

Foto: SV

Etno-skupina Tolovaj Mataj je izvedla odličen splet prvobitne ljudske glasbe

ŠENTJAKOBSKO Slovensko prosvetno društvo »Rož« je preteklo nedeljo izvedlo novoletni koncert, ki se je odlikoval po pestrosti programa in tudi nastopajočih. Glede na skupine in posameznika ga upravičeno imenujemo alpsko-jadranski koncert.

Nosilec je bil seveda spet društveni mešani pevski zbor »Rož«. Timi Wüster se je v svojevrstnem veznem tekstu kar duhovito ponovoletno poigraval z resnicami in zmotami in v koncert vnesel precej vedrine.

NOVOLETNI KONCERT V ŠENTJAKOBU

Z glasbo v sožitje

Rož je nastopil v kostumih, ki so še najbolj spominjali na ministrantsko opremo (iz koncerta Pesem upanja) Poleg z nekaterimi domačimi pesmimi in Nageletovo Kadar diže, snieh hre se je predstavil z zelo zahtevno 16-glasno pesmijo na staro nemško besedilo. Kljub temu, da je delovala še nekoliko neizbrušeno, pa je nastop potrdil sposobnost zbo-

ra za izvajanje najbolj zahtevnih vokalnih skladb.

Harmonikar iz tržaškega zamejstva, svetovni prvak Zoran Lupinc, je v svojih dveh nastopih virtuosno zaigral narodnozabavne melodije na navadni diatonični harmoniki (fajtonarci) in s tem potrdil, da je tudi na tej zvrsti harmonike, ki velja predvsem za amaterski instru-

ment, mogoče izvajati vrhunsko glasbo.

Rosentalerji/Rožani so nastopili v svojem že ustaljenem sijaju. Odlični glasovi, nekako jokajoča tenorja, svojevrstna dinamika in interpretacija jim dajejo svoj značilni melos. Peli so enakoštevilčno slovenske in nemške koroške pesmi za nameček pa še, kot tudi »Rož«,

eno angleško. Zelo dobro je bila sprejeta tudi njihova najnovejša, ki govori o dveh jezikih v Rožu in o mostovih med obema narodnostma.

Ob zaključku je nastopila še etno-skupina iz Slovenije »Tolovaj Mataj« Trojica glasbenikov je na starih instrumentih kot so dvostruni bas, mandula, gosli, okarina in duda izvedla prekmurske pesmi in plese, moravsko balado, belokranjske in istrske pesmi in melodije. Odlikuje jo ljudski stil igranja in prav to je njen poglavitni čar.

Jože Rovšek

VSVEČAH imajo pač srečo, da je tam doma zavzeta igralka Magda Kropiunig, ki se je bila pripravljena pod mentorstvom Marjana Bevka lotiti režije pravljične igre z mladimi. Izbrali so si pravljično o kraljevih smetanovih kolačkih.

Magda je okrog sebe zbrala celo množico mladine in začela z njo trdo delo. V Svečah namreč že nekaj let ni bilo odrske uprizoritve. Bolj kot ponovno začetniško delo pa je bilo zahtevna jezikovna priprava, saj kar precej igralcev ne govori slovensko. Koliko dela pri razumevanju teksta, izgovorjavi in harmonizaciji vsebine z igro zahteva taka režija, ve samo tisti, ki se je s tem že preizkusil. Toda z Marjanovo pomočjo ji je to oviro uspelo premagati. Jezik igralcev je bil dober, pravilno poudarjan, ujemal se je z vsebino in le pri nekaterih se je čutila nesproščenost ali počasnost pri govoru, kar pa v predstavi niti ni motilo.

Vsebinska je pač pravljična in sloni na sladkosnedenosti kraljice. Ta ima namreč strašno rada rahle hrustave smetanove kolačke. Pa se zgodi nepravilika. Ko kaznuje čarovnice vseh čarovnic iz bližnje votline, ji te iz maščevanja ukradejo kuharsko knjigo z receptom za njene slastne kolačke. Dvorni peki sicer skušajo z analizo kolačkov razkriti recept zanje, a jim ne uspe. Kraljici ne preostane drugega kot da nekako od čarovnic

PREMIERA BREZSTRAŠNIH SVEČANOV

Slastni kraljevi smetanovi kolački

Princesa dobi svojega izvoljenega paža, kraljica recept za smetanove kolačke in vse je v redu

Foto: SV

dobi ukradeno knjigo. Na pogovore pošlje svojo hčer princeso, ta pa izkoristi možnost, da od matere dobi privoljenje, da si sama izbere svojega bodočega moža, dvornega paža.

Recept je spet na dvoru, zadovoljne so čarovnice, srečna sta princesa in njen paž, skratka vse je steklo kot po maslu.

V uprizoritvi je treba poleg gledališke šole jezika pohvaliti tudi igro. Igralci so sicer im-

provizirani oder v Adamovi gostilni zapolnjevali v uravnoteženosti, mizanscena je bila učinkovita, dinamika igre je bila najbolj izrazita pri skupini čarovnic, dopolnjevala pa jo je smotrna koreografija. Kraljica je bila dominantna, kralj v njeni senci, peki so bili za svoje dvorne vloge dovolj uslužni, glasbeniki prav tako. Princesa se je zavedala svoje moči, njen izvoljeni paž pa je bil kar neka-

ko preveč bojzljiv. Artur ni imel izrazitejših vlog in je deloval bolj kot polnilo v predstavi, služabnik in pripovedovalec pa je bil nujen v predstavi s toliko neslovensko govorečimi gledalci.

PARTNERSTVO
ZA LETO 1988

Škofiška »Edinost« in slovenska gimnazija

ZADNJE dejanje pred božičnimi in novoletnimi počitnicami na slovenski gimnaziji je bila prireditev ob sklenitvi partnerstva s slovenskim prosvetnim društvom »Edinost« v Škofičah. Potekala je v petek, 19. decembra dopoldne, pod lepo okrašenim božičnim drevesom, ki ga je daroval škofiški prosvetar Folti Pitschek-Ohačič, pa so se zbrali dijaki gimnazije in kar precejšnja množica Škofičanov. Za uvod so bobnali otroci iz škofiškega dvojezičnega otroškega vrtca, ki jih vodi Nataša Konzilia, pomagali pa so jim tudi bobnarji iz vrtca na Mikschalle v Celovcu. Škofiški mešani pevski zbor je pod vodstvom Simone Rovšek zapel dve pesmi, prireditev sta pozdravila ravnatelj gimnazije

Scena je bila sicer skromna, vendar je nakazovala dvorno opremljenost, za kaj več pa takoder tudi ne daje možnosti. Pripravili in izdelali so jo Mateja Janša, Elke Kropiunig in Hermann Malle. Janševa je poskrbela tudi za ustrezno kostumirajo, ki je bila najbolj ustrezna pri čarovnicah. Te so bile le nekoliko preveč poudarjene na šminkane.

In naj za konec navedem še odrske junake: kraljica in kralj sta bila Katharina Stefan in Günther Kanduth, princeska Anna Fertschnig, paž Daniel Moser, Artur Stefan Feinig, muzikanta Anna-Marija Kanduth in Verena Zoff, vrli peki Jakob Stefan, Katharina Salzmann in Patrizia Beihammer, živahne čarovnice pa Kathrin Mikula, iz Šentjanža izposojena Mirjam Malle, Christine Kropiunig, Susanna Neubacher, Katharina del Fabro in Karin Petschar, pripovedovalca in služabnika pa je igral Stefan Mikula.

Aplavz po predstavi je bil mogočen. Naj bo mladim in režiserki spodbuda, da se bomo spet kmalu navduševali nad njihovo novo predstavo.

Jože Rovšek

ADVENTNA PREMIERA V VOGRČAH

Zabavnih Šestero mušketirjev

V Vogrčah imajo dober igralski naraščaj. Mateja Kerbitz (Mušketir Ivče), druga z desne, je v predstavi močno odstopala od poprečja

Foto: SV

telesni izraz sta navduševali, sprožali spontan smeh in večkrat celo aplavz. Komedija kot komedija – mnogo zapetljajev, konec srečen. Preostali igralci so Ivčetu dokaj dobro sledili, kljub temu pa so bili s svojimi vlogami le dopolnili, nekako mašilo v predstavi.

Režiser Pepej Polesnig se je odločil za klasično postavitev predstave z izjemo, da so igralci v prizorišče vstopali iz dvorane. Temu primerno je postavil tudi luč. V režiji je uporabil močne afekte, (glasba, dinamična igra, eksplozivno gibanje), premalo pa je bilo subtilnosti, drobne igre, ki je pri komediji nujna. Žal se mu je vsaj v zadnji tretjini podrla dramaturgija in tako je igra izgubila svoj napetostni lok in živela

samo še od posameznih vlog. Luč bi imela glede na svojo kapaciteto lahko več prelivov, glasba več nežnosti.

Kakorkoli že, mlade Vogrjane je treba pohvaliti. Jezikovno so bili pod vodstvom Marije Perne zelo dobri, kake posebne treme niso kazali, igrali so dokaj sproščeno. Med igralci se je nedvomno najbolj odlikovala Mateja Kerbitz v glavni fantovski vlogi. Zagotovo je sposobna tudi večjih in bolj ustreznih vlog. Preostali igralci, Elisabeth Kotschitsch, Angelika Polesnig, Katarina Kerbitz, Thomas Paulitsch (edini fant med mušketirji), Claudia Šumej, Martina David in Sabrina Ambrusch, pa so svoje vloge odigrali v okviru poprečnosti otroških predstav. Tehniko je solidno vodil Christian Paulitsch.

Zanimivo premiero so uprizorili mladi Vogrjani na zadnjo adventno soboto, 20. decembra. Pri Florjanu se je zbralo kar precej radovednih domačinov in nekaj okoličanov, med njimi pa je bilo seveda največ staršev šoloobveznih otrok, saj je bil prvi del prireditve namenjen božičnici. Na dolgo in široko so nastopali šolarji pod vodstvom svojih učiteljev, program pa je obsegal petje, recitacije in krajše prizore. Res pošteno so se namučili s pripravami tako dolgega programa. Za nameček je, kot je v Vogrčah že tradicija, zbranim faranom in nam vsem spregovoril še domači župnik Zergoi.

Nestrpno smo že čakali premiero uprizoritve »Šestih mušketirjev«, saj je predbožična prireditev potekala na sceni za igro. Močna, kar nekako preagresivna španska glasba nas je uvedla v nov svet. Dinamičen nastop Ivčeta Kneza, glavne osebe v komediji Sergeja Mihalkova, je pritegnil vso pozornost. Pomirjujoča je bila njegova mama Angela, potem pa so se zvrstili še ostali: Ivo, Bine, Boštjan, Aleš, Mojca in Miran. Vsak po svoje so delovali dokaj samozavestno, vendar Ivčeta ni dosegel nihče. Njegova igra je močno odstopala. Gibanje in zapolnjevanje odra, govor, predvsem pa konverzacija, obrazna mimika in

dr. Reginald Vospernik in predsednica SPD »Edinost« mag. Magda Errenst.

Ravnatelj Vospernik je v nagovoru izrazil zadovoljstvo, da je prav preko učiteljice na gimnaziji Errenstove prišlo do partnerstva in z zadovoljstvom izpostavil veliko angažiranost učiteljev te šole v slovenskih kulturnih društvih na podeželju in v političnem življenju občin. Ob tem pa je društvu čestital tudi za nedavno 90-letnico. Errenstova je v kratkem predstavila delovanje škofiškega društva in ob tem kot cilj postavila nadaljnje prizadevanje za dotok mladine na slovensko gimnazijo, obljubila sodelovanje društva pri pomladanski akademiji te šole in dijake gimnazije povabila, naj spomladi v Škofičah opravijo raziskovalno nalogo.

V kulturnem sporedu so se Škofičani spomnili lani umrle pesnice Milke Hartmanove. Recitirala sta Aleks in Maja, v prireditvi pa sta nastopila še gimnazijski mladinski zbor pod vodstvom Stanka Polzerja in instrumentalni ansambel z Romanom Verdelom.

J. R.

Škofičane je s pesmima pozdravil tudi gmnazijski mešani mladinski zbor

PRIREDITVE

PETEK, 9. 1.

ŠENTJAKOB V ROŽU, v kulturnem domu – Višja šola
20.00 Maturanski ples.
Za ples igrata ansambel »Planika« in DJ Matej

SOBOTA, 10. 1.

PLIBERK, v farni dvorani – SPD »Elinost«
19.30 »Koncert prijateljstva – Concerto dell'amicizia«.
Nastopajo Mešani komorni zbor Celje, MePZ »Haliaetum«
Skupnosti Italijanov, »Pasquale Besenghi degli Ughi« iz Izole
in MoPZ »Foltej Hartman« iz Pliberka
ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD Danica
19.30 Veseloigra »Lepa čevljarka« (Frederico Garcia Lorca).
Nastopa: gledališka skupina KPD Planina
GLOBASNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica
20.00 Podjunski ples; igra ansambel »Rosa«, polnočni vložek:
Klemen Leben, svetovni prvak na harmoniki ter duo bratov
Mitja in Borut Štrukelj
RADIŠE, v kulturnem domu – SPD Radiše
20.00 Radiški ples; igra »Ansambel Stopar«
CELOVEC, v Domu glasbe / Konzerthaus – SPÖ
20.30 Ples SPÖ; igrajo Schachner & Co., Carinthian Swing Combo,
Da Capo, DJ Rider; ruleta Casino Avstrija

SREDA, 14. 1.

TINJE, v Domu
19.00 Pripravljalni sestanek za tečaje angleščine (mag. A. Mayer-W.)

ČETRTEK, 15. 1.

CELOVEC, v Evropski hiši, Reitschulg. 4 – mesto Celovec
18.00 Odprtje razstave »Georg Bucher – der Mensch – der
Schauspieler«;
Herbert Wochinz bo pripovedoval o svojem delu

PETEK, 16. 1.

CELOVEC, Hiša umetnikov / Künstlerhaus – UNIKUM
19.00 11 let UNIKUM: Gala gala. Dva dneva kulturne ponudbe
UNIKUM (Petek in sobota od 19. ure dalje)
CELOVEC, Hiša sindikatov (ÖGB-Haus) –
ZG in ZRG za Slovence
19.30 36. maturantski ples

SOBOTA, 17. 1.

KRANJSKA GORA, v ljudskem domu
19.00 Veseloigra »Lepa čevljarka« (Frederico Garcia Lorca).
Nastopa: gledališka skupina KPD Planina
ŠENTJANŽ, v k & k – SPD Šentjanž
20.00 Novoletni koncert z NEW SWING QUARTETT

NEDELJA, 18. 1.

ŠMARJETA V ROŽU, v farnem domu
14.30 Veseloigra »Lepa čevljarka« (Frederico Garcia Lorca).
Nastopa: gledališka skupina KPD Planina

SOBOTA, 24. 1.

ROŽEK, v ljudski šoli
19.00 Veseloigra »Lepa čevljarka« (Frederico Garcia Lorca).
Nastopa: gledališka skupina KPD Planina

SOBOTA, 31. 1.

HODIŠE – PLEŠERKA,
v gostilni pri Svetiju (Allesch – SPD »Zvezda«
20.00 Hodiški ples; igra nsambel Tonija Hervola. Bogat srečolov!

SOBOTA, 7. 2.

DUNAJ, 19. okraj, Gatterburggasse 2a – Društvo Romov
19.00 Praznik Romov

SOBOTA, 14. 2.

ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu
20.00 Ples SPD Danica

Društvo »Kulturni dom Pliberk«

Kulturni dom v Pliberku naj bi postal hiša srečanja med mladino in starejšimi in med slovensko in nemško govorečim prebivalstvom na Koroškem. Ker bi radi, da se ta Kulturni dom resnično razvije v hišo srečanja razpisujemo natečaj za izdelavo čimbolj jasnega, simpatičnega in vsebinsko ustreznega simbola (LOGO), ki bo potem krasil glavo vsakega pisma, lepaka, sploh korespondenco in morda tudi fasado doma samega. O najboljši in najustreznejši izdelavi bo odločala strokovna žirija. Izbrani LOGO bo konec marca 1998 na posebnem slavlju nagrajen s 5.000,- ATS.

■ Vsak, ki bo poslal svoj predlog, bo prejel osebno priznanje
■ Poslana dela pa bodo pri otvoritvi razstavljena v Kulturnem domu

Določila:

Vsebine: Kultura + šport + gospodarstvo + srečanja = Kulturni dom
Velikost: A3 (29,7 x 42 cm)

Barve: vodne barve, oljate barve, voščenke, flomaster, navadne barve. Kolaže ali aplikacije niso zaželjene. Ne uporabljajte črk za LOGO! Konture naj bi bile jasne.

Osnutke pošljite na naslov do 28.02. 1998: Posojilnica-Bank Pliberk, šifra »Kulturni dom«, Völkermarkterstr./Velikovška cesta 1, A-9150 Pliberk

Kmečka izobraževalna skupnost (KIS)

vabi na zborovanje

»Südkärnten – južna Koroška: razvojne strategije v obmejnem prostoru – dvojezičnost kot moč«

v petek, 23. 1. 98, od 9. do 17. ure

v soboto, 24. 1. 98, od 9. do 16. ure

Katoliški dom prosvete v Tinjah

PETEK, 23. 1. 98 • 9.–12. 30

Možnosti za razvoj na južnem Koroškem

predavajo: dipl. inž. Kornelia Grajasitz (Avstrijski inštitut za prostorsko načrtovanje), univ. prof. dr. Friedrich Zimmermann (Univerza Gradec), dr. Franz Greif (Zavod za agrarno gospodarstvo Gradec) univ. prof. dr. Andrej Moritsch (Univerza Celovec)
13.30–17.00

Regionalni razvoj v obmejnem prostoru

Predstavitve raznih projektov iz Nižje Avstrije, Gradišanske, Logarske doline (SLO), Švice in Koroške.

SOBOTA, 24. 1. 98 • 9.–15.00

Dvojezičnost in regionalna identiteta

Marketing work-shop za projektne skupine (moderacija doc. Martin Blatter-Constantin, Švica)

Prijave sprejema Kmečka izobraževalna skupnost, Celovec, tel. 0463/54864, faks: 0463/54864-4

Caritas se zahvaljuje

Mnogo ljudi je v teku minulega leta na najrazličnejše načine s prispevki, darili, s svojim delom in aktivno podporo pomagalo soljudem v stiski. Na ta način so mnogi spet dobili upanje ne le v tujini, temveč tudi v naši deželi.

Koroška zveza Caritas se po tej poti zahvaljuje vsem dobrodelnikom in pomočnikom in jim izreka prisrčen »boglona!«.

Veliko sreče in veselja v novem letu želi vsem
dr. Viktor Omelko, direktor Caritasa

Hanzi Kanzian z Robeža – rojstni dan in god; Jožef Maloveršnik iz Železne Kaple – 60. rojstni dan; Lizi Standmann s Klopce pri Škofičah – rojstni dan; Anton Kuschig z Dobrove – rojstni dan; Natalja Šibečnik v Belovčah – rojstni dan; Marija Wokunig iz Mlinč – rojstni dan; Jože Urh s Plaznice – 75. rojstni dan; Nežka Starmuš z Žamanj – rojstni dan; Marija Kowatsch z Metlove – rojstni dan; Blaž Kordeš iz Podjune – rojstni dan; Tonči Rutar iz Šentvida – rojstni dan; Tončka Hobel iz Vesel pri

PRAZNUJEJO

Šentprimožu – rojstni dan; Andreja Notsch s Čemernice pri Šentjakobu – 18. rojstni dan; Lenart Užnik s Kota v Selah – rojstni dan; Valentin Ogris s Podna – rojstni dan; Tomo Weiss iz Šentjanža – rojstni dan; dipl. trg. Franc Brežjak iz Celovca – rojstni dan; Franc Rozman iz Celovca – rojstni dan; dr. Malle Avguštin iz Celovca – rojstni dan; Elizabeta Wrulich z Zgornjih Rut – 65. rojstni dan; Zofi Steiner s Kota pri Šentjakobu – roj-

BI RAD/A

SODELOVAL/A?

SPD Bisernica v Celovcu ustanavlja plesno skupino z mednarodnim programom Balkan Express.

Vodil jo bo Ibrahim Shyti, ki je bil 12 let profesionalen plesalec pri Shoti, eni najboljših jugoslovanskih folklornih skupin. Vaje bodo predvidoma dvakrat tedensko, začele pa se bodo februarja.

Če se zanimaš za sodelovanje, pokliči na Slovensko prosvetno zvezo (Celovec, 0463/514300) ali pa kar gospoda Shytija osebno (066 4/45 06 492). Dobrodošle so tako prijave otrok kakor tudi mladincev in odraslih, plesalcev in instrumentalistov.

Dvojezična Zvezna

trgovska akademija

vabi na

»Dan odprtih vrat«

v torek, 13. 1. 1998

Trg prof. Janežiča 1, Celovec

Slovenski športni

klub Obir

vabi na

občni zbor

v sredo, 14. 1. 1998,
ob 19. uri

v gostilni Podobnik,
Železna Kapla

RADIO KOROŠKA
SLOVENSKE ODDAJE

ČETRTEK, 8. 1.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PETEK, 9. 1.

18.10 Kulturna obzorja

SOBOTA, 10. 1.

6.08 Od pesmi do pesmi – od srca do srca

NEDELJA, 11. 1.

6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! (Dr. M. Ostravsky)

18.00 Za vesel konec tedna

PONEDELJEK, 12. 1.

18.10 Novoletno srečanje v domu prosvete v Tinjah

TOREK, 13. 1.

18.10 Otroška oddaja

SREDA, 14. 11.

18.10 Glasbena oddaja
21.04 Primorski obzornik

DOBER DAN, KOROŠKA

NEDELJA, 11. 1.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 12. 1.

2.30 ORF 2 (Ponovitev)

16.20 TV SLO1 (Ponovitev)

I Verodostojno bo sožitje takrat, če slovenska beseda v cerkvi ne bo spravila iz duševnega ravnotežja nemškogovorečih vernikov

I »Bo red ali ne bo?« – Kakšna bo bodoča ureditev podpiranja manjšine?

I Nagrada »Svetega Justa« občine Trst znanemu slovenskemu arhitektu Borisu Podrecchi

I »Plešasta pevka«: gledališki eksperiment mladih Bilčovščanov

I Poklic ali umetnost: Izidor Stern žlahti belo zlato

I Maturantski ples Višje šole Šentpeter

SLOVENSKI
VESTNIK

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

DEŽURNI TEŠTEVILKE

..... Sonja Wakounig

ODGOVORNI UREDNIKI

Jože Rovšek (-30) ... kultura, slovensko zamejstvo

Mirko Štukelj (-32) ... šport, oglasi

Sonja Wakounig (-34) ... politika, manjšinska družba

Tajništvo ... Urška Brumnik (-14)

Naročniška služba ... Milka Kokot (-40)

Prireditve ... Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJI IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA

tel. 0463/50566

– VSI –

Tarviser Straße 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

Umrli Šejinova mama, Trezika Urbančič

5. decembra smo nesli k zadnjemu počitku Terezijo Urbančič, pd. Šejinovo Treziko, dolgoletno članico Zveze koroških partizanov, KZ-Verbanda in Zveze slovenskih žena. Rodila se je pri Tomažiču v Remšeniku pri Železni Kapli, kjer so Vejniki preživljali svojo številno družino kot najemniki Tomažičevega grunta. Živeli so izredno trdo življenje, vlagali mnogo truda – številna družina plačila za najemnino ni zmogla in si je iskala cenejše zatočišče. Med drugim so bili Vejniki najdlje pri sv. Lenartu v Remšeniku, 16 let. Med vojno se je pri sv. Lenartu naselila nemška policija. Prišel se je nemški teror v vseh kapelskih grapah.

Trezika se je ob začetku II. svetovne vojne poročila k Šejinu v Belo. Tudi tam ni bilo miru.

Mož Matevž je bil nemški vojak, nakar je leta 1943 odšel v partizane. Nemci so začeli ponovno seliti cele družine. Zato so si Belani zgradili svoje bunkerje, kjer so na kupu ležali otroci in starejši ljudje. V enem bunkerju, v katerem je bilo prostora za pet ljudi, je prebivalo osem Šejinovih otrok in starcev, štirje Krištanovi, trije Podpesnikovi, trije Kordeževi – skupaj 18 otrok in starcev, ki niso bili sposobni za partizanski boj. Leža-

ti so morali izmenično, ker ni bilo prostora. Rajna Trezika je bila kot aktivistka na terenu, da je od časa do časa oskrbela 18 lačnih ust. Po izdaji februarja 1944 je nemška policija napadla bunker in ranila nekaj ljudi. Vse so odvedli v celovške zapore. Rajna Trezika je bila v III. partizanskem bataljonu kuharica.

Šejinovi družini se je rodilo šest otrok, ki so vsi po zgledu rajnega očeta Matevža in matere Terezije Urbančič ostali zvesti slovenskemu narodu in težki borbi, ki jo je moral sprejeti. Delovni in pošteno so si ustvarili človeku primeren življenjski standard, si zgradili lepe domove. Vsi pa spoštujejo materino besedo.

Rajno Treziko bodo vsi otroci, znanci, prijatelji in njeni soborci ohranili v častnem spominu P. K.

Slovo od Matilde Trunk

V petek, 2. prosinca, je v komaj 60. letu starosti povsem iznenada umrla Matilda Trunk, roj. Frank iz Žužalč. Izhajala je iz znane Martinčeve domačije v Dvorcu pri Štebnu. Trudapolno delo je oblikovalo že njena mladostna leta, v doraščajočih se je med drugim zaposlovala tudi v tujini in slednjič našla stalno mesto v kmetijski šoli na Stiegerhofu. Leta 1959 je poročila Franca Trunka, umnega gospodarja v Žužalčah, ter mu podarila troje otrok. Izredno skromna, nadvse dobitljiva in vestna gospodinja, ki je poleg obilnega dela še do zadnjega dne požrtvovalno oskrbovala bolno mater, je privedla Trunkovo domačijo do pravega razcveta. Tukaj se niso radi zbirali le sorodniki in sosedje, dom je postal kraj srečanja za številne prijatelje in znanke, za vse ljudi dobre volje od blizu in daleč. Narodno za-

vedna zakonca pa sta tudi ostala zvesta izročilom svojih staršev. Udeleževala sta se v narodnih združenjih in bila v veliko oporo in pomoč posebno prosvetnim društvoma »Dobrač« na Brnci ter »Jepa-Baško jezero« iz Loč.

Neizmerno grenko je tako po Zilji in Rožu tudi odjeknila žalostna vest o mnogo prerani smrti te dobre duše iz Žužalč. Velika priljubljenost žene in matere Matilde Trunk je prišla močno do izraza tudi v nede-

ljo, na dan njenega pogreba. Mnogo premajhna je bila cerkev na Brnci, da bi sprejela množico ljudi, ki se je prišla v hvaležnosti in spoštovanju pokloniti rajni. Mašo zadušnico in pogrebne obrede je opravil župnik Peter Olip iz Šentlenarta, ki je v prisrčnih besedah orisal trudapolno in vzorno življenjsko pot pokojne.

Moški pevski zbor SPD »Jepa-Baško jezero« pod vodstvom mag. Aleša Schusterja je glasbeno uokviril bogoslužje in se z ganljivo žalostinko od rajne poslovil ob odprtem grobu. V imenu kmetijske šole na Stiegerhofu je spregovoril njen predstojnik ter se z besedami zahvale poslovil od nekdanje uslužbenke. Težko prizadetu možu Francu in otrokom velja ob tej težki izgubi naše iskreno sožalje. Matilda Trunk naj v miru počiva v domači zemlji pod sivim Dobračem. F. Č.

Umrli je Ria Allesch

Koliko življenja je v izčrpanem telesu, v neizživetem življenju, v hrepenenju po toplih pomladnih dneh, v nekakšnem kontrapunktu med življenjem in smrtjo. Marija Alesch ali Ria, za Janšejeve v Holbičah pri Škofičah pa Eta, tako so jo klicali njeni nečaki, je v torko po dolgem trpljenju za vedno zaspala. Zgodilo se je na Treh kraljev dan, ko so bili doma vsi njeni. Vsi tisti, katere je neizmerno ljubila, ki so ji pomenili vse – njena sestra Trezi, njeni nečaki in pranečaki, vsa obširna Janšejeva družina.

Ria Alesch ni imela svojih otrok, pa vendar jih je imela. Potem ko je njen izvoljenec v nemški vojski padel na ruski fronti, se je odločila za samsko življenje. Posvetila se je delu, varčevanju, skrbi za svoje starše, za vso Janšejevo družino. Po dolgoletnem bivanju v Celovcu, kjer je nudila toplo zavetišče sestrinim šolajočim se otrokom, se je po upokojitvi vse pogosteje vračala v svoj rodni kraj, kjer si je za davno pred tem postavila hišo. Bolj jo je zapuščalo zdravje,

več je bila v skrbni negi svoje sestre Trezi, bolj je okrog sebe združevala vso družino.

Življenjska pot Rie Alesch je bila trda. Rodila se je kot nezakoniska hči pri Blatniku v Škofičah in se šele pozneje s svojo materjo po njeni poroki preselila k Janšeju v Holbiče. Pot jo je zanesla po svetu in v letih pred anšlusom je bila na Dunaju vzgojiteljica v neki židovski družini. Njeno zagotovo največje dejanje je bila rešitev svojega varovanja, ko so to družino nacionalsocialisti odgnali v koncentracijsko taborišče. Naskrivaj ga je pripeljala s seboj na Koroško in ga skrivala vse dotlej, da je s svojimi lahko emigriral v Anglijo. V Velikovcu so jo s finančnega urada odpustili, ker je

bila Slovenka, pregnanstva skupaj svojo družino v Nemčijo leta 1942 jo je rešilo veliko pomanjkanje strokovne delovne sile pri tedanji Raiffeisnovi koroški zadružni zvezi. Pogumno, tudi za ceno življenja, je naskrivaj obiskala svoje v taborišču Hesselberg.

V Celovcu so jo tudi mnogi njeni sodelavci sprejeli in spoštovali kot trdno Slovenko. Z drugače mislečimi ni zahajala v konfrontacije, s svojim življenjem in delom je ustvarjala boljši sožitveni odnos. Ob svojem bivanju doma jo škofiški prosvetarji poznajo kot pevko v društvenem in cerkvenem zboru, zanju je tudi prepisovala note, in kot članico škofiške tamburaške skupine. Nikoli se ni silila v ospredje, ni bila v odborih društva, vendar je njegovo delo iskreno podpirala. Bolele so jo krivice, ki so se godile slovenskemu jeziku in kulturi. V svoji širši družini je bila trdna opora njene slovenske zavesti.

Kot narodno zavedno in dobro srčno bomo Janšejevi in vsi škofiški Slovenci svojo Eto zelo pogrešali. j. r.

Prof. dr. Anton Zmeda

Pred kratkim srečam starega znanca, pa mi pravi: Zmeda, kadar kaj pišeš, skoz nekaj pisariš o tisti čudni cizibavi in se spogleduješ z brezdeljem in malodeljem. Vedno več ljudi je brezposelnih, veseli bi bili, če bi smeli delati, ti pa kar nekako delaš propagando za lenarjenje.

No, brezposelnosti res nikomur ne želim. Z lenarjenjem pa ni čisto tako enostavno in bom stvar malo razložil. Toda naj rekapituliram, kaj je cizibava: to je moj osebni prevod angleške besede »tittytainment«, kombinacije besed titiy in entertainment, ter pomeni kot posledico globalizacije svetovnega gospodarstva prisilno »sladko« brezdelje velikega števila ljudi na račun manjšega dela ljudi, ki naj bi v družbi prihodnosti še imeli delo.

Neprosto voljno brezdelje nima z lenobo nič opravka, in vsakemu, ki želi delati, želim delovno mesto in čim več delovnih uspehov. Za workoholike pa je delo tako neke vrste legalna droga.

Toda kljub temu dovolite da vprašam: Zakaj se v naši družbi delo sploh tako povišuje kot neka zelo visoka moralna in etična vrednota? V moderni industrijski družbi se delo namreč ne pojmuje zgolj kot aktivnost za zagotavljanje materialne eksistence. Postalo je smiselna vrednota človeka sploh. Pri veliki večini ljudi pri delu gre za mezno delo, se pravi prodajanje lastne delovne sile lastnikom kapitala. Navzlic dejstvu, da je danes zaradi globalizacije in kompjuterizacije industrijska družba glede delovnih možnosti za večino delovno sposobnih v globoki krizi, pa padanje števila delovnih mest gledamo ko miš kačo.

Karl Marx, najbolj znani teoretik dela in najostrejši kritik kapitalistične družbe, dela ni slavil enostavno kot takega. Menil je namreč, da se je človek samega sebe kot kulturno bitje, ki se je osvobodilo izpod podvrženosti naravi, ustvaril s pomočjo dela. Delo vidi torej kot orodje, ne kot smisel življenja. Njegov soborec in prijatelj Friedrich Engels je zapisal, da je prav delo naredilo iz opice človeka. Marx – dialektik kot je bil – pa je še ugotovil, da se kraljestvo svobode začne tam, kjer se delo iz potrebe in zaradi zunanje smotrnosti konča.

V istem letu, ko je Marx umrl, je njegov zet Paul Lafargue pod naslovom »Pravica do lenobe« izdal publikacijo,

katera se začneja takole: »Svojevrstna strast obvladuje delavski razred vseh dežel, v katerih vlada kapitalistična civilizacija, strast, katere posledica je posamična in množična beda moderne družbe. Gre za blazno, do izčrpanosti posameznikov in njihovih potomcev vodečo delovno strast. Namesto da bi se borili proti tej zmoti duha, so duhovniki, ekonomski in moralisti delo razglasili za sveto.« V delu, predvsem v nesvobodnem mezdnem delu, ne vidi nič pozitivnega, herojskega in dostojanstvenega. Zanj je delo zgolj potrebno za reprodukcijo človeškega rodu, in kdor si to lahko privoščiti, se mu izogne in pusti zase delati druge.

Toda neodvisno od tega, ali si brezdelje iz ekonomskih razlogov moremo privoščiti ali ne: Ali bi brez dela sploh zdržali? Ali se nismo odvadili živeti brez dela in to uživati? Nemško se to stanje imenuje »Muße«; v povprečnem nemško-slovenskem slovarju za to besedo niti ne najdemo primerljivega pojma, prevod se glasi »brezdelica, prost čas«. Toda ali ni to, kar danes imenujemo prost čas, podvrženo podobnim značilnostim kot pa delo v na dobiček usmerjeni ekonomiji? Koliko ljudi se umiri, razmišlja, sanjari, lenari, uživa mir in naravo, bere, živi kulturno? Kulture brez »brezdelice« ni. Toda ali

Kaj je naredilo iz opice človeka?

naše preživljanje prostega časa ni bolj in bolj postalo potrošništvo, konzumiranje – druga plat odtujenega dela? Ali je res velika razlika med delom pred kompjuterjem v podjetju in »uživanju« kompjuterskih igrice doma? Ali naše množične poletne pločevinaste kolone na poletno namakanje riti in njihovo moljenje proti soncu, množično se spuščanje po z umetnim snegom pobeljenih hribih s plastičnimi deskami, množično plezanje in gorsko kolesarjenje po planinah, množično zijanje avtomobilskih dirk in razne naše množične vikendske rekreacijske dejavnosti niso le druga plat uničevanja ekoloških življenjskih osnov, ki se množično dogaja v našem industrijskem vsakdanu?

Delovnih mest je, kot opažamo, vedno manj. Manj bomo delali, če naj bo zaradi ekonomske potrebe imelo delo več ljudi. Da potomci opic ne bomo zaradi dolgočasje kot posledice zmanjšane obsega potrebnega dela, ki nam je postalo tako sveto in skorajda edini smisel življenja, planili eden čez drugega in se nemara katapultirali nazaj v kak paleolitik, moramo nekaj ukreniti. Skratka: brezdelica, lenarjenje, sanjarjenje in kontemplacija morajo v našem življenju spet zavzeti pomembnejše mesto. In zakaj k reševanju človeštva ne bi smel malo prispevati tudi jaz? ■

Foto: SV

NOGOMETNI TURNIR V ŠENTVIDU

SAK/Pliberk pod 16 med najboljšimi!

ŽE TRADICIONALNEGA dvoranskega nogometnega turnirja naraščaja v Šentvidu ob Glini so se tudi letos udeležili številni kakovostni klubi iz inozemstva. Med favorite na turnirju v različnih starostnih skupinah sta sodila FC Nitra iz Slovaške, BNZ Sturm Gradec ter Domžale in Ježica iz Slovenije.

Turnirja pa so se udeležila tudi najboljša moštva iz Koroške, tako tudi SAK in Austria Celovec. SAK je moral nastopiti v izredno močni skupini C skupno z FC Nitro in BNZ Sturmom iz Gradca. Možnosti za vstop v finale so bile od začetka minimalne, ker igralci SAK sploh nimajo izkušenj z igro v dvorani. SAK je proti domačim klubom slavil prepričljive zmage, dvoboja z FC Nitro in Sturmom pa je gladko izgubil. Nasprotnikovi igralci so bili tehnično in telesno odlično pripravljeni.

Predtekmovanja skupina C:

ASKÖ Wölfnitz – FC Nitra	0:11
FC Šentvid – BNZ Sturm Gradec	0:8
SC Žrelec – SAK	1:5
FC Nitra – FC Šentvid	7:0
BNZ Sturm Gradec – SC Žrelec	7:1

Igralcem SAK je manjkala izkušnja

SAK – ASKÖ Wölfnitz	6:0
SC Žrelec – FC Šentvid	3:2
FC Nitra – SAK	4:0
ASKÖ Wölfnitz – BNZ Sturm Gradec	0:13
SC Žrelec – FC Nitra	0:5
FC Šentvid – ASKÖ Wölfnitz	3:1
SAK – BNZ Sturm Gradec	2:8
ASKÖ Wölfnitz – SC Žrelec	2:6
FC Šentvid – SAK	4:4
BNZ Sturm Gradec – FC Nitra	0:0

Rezultat skupine C

1. BNZ Sturm Gradec (boljše razmerje golov); 2. FC Nitra; 3. SAK

V skupini C sta se kvalificirala za finalna tekmovanja Sturm in FC Nitra. V skupini B je izpadla Austria Celovec, kvalificiralo pa se je moštvo Ježice iz Ljubljane, v skupini A pa Domžale.

M. Š.

Izid tekmovanja pod 16:

1. Sturm Gradec;
2. FC Nitra; 3. Domžale

Golman SAK je imel veliko dela

ŠAH: Zmagal Vojko Mencinger

Slovenski Fide-mojster Vojko Mencinger je zmagovalac 31. mednarodnega božičnega hitropoteznega turnirja ŠK ASKÖ Bekštanj na Brnci. Ljubljčan, ki igra v koroški ligi pri ekipi Bekštanj, je v 13 partijah osvojil 11 točk. Drugo in tretje mesto sta z enakim številom točk, toda s slabšo Buchholz oceno, zasedla hrvaški mednarodni mojster Vladimir Hrešić ter Evald Ule (SLO). Pri ženskah je zmagala največji avstrijski talent, komaj 16 letna Eva Moser (Elo 2.156) z 8,5 točke, drugo mesto pa je osvojila Dunja Lukan (SSZ) s sedmimi točkami.

Marko in Alojz Gallob (ASKÖ Bekštanj) sta osvojila

Koncentrirani šahisti ob deskah

Foto: Lukan

42. (7 točk) in 54. mesto (6,5 točke); Ivko Ferm in Ivan Lukan (SSZ) pa s šestimi točkami 62. oziroma 68. mesto. Udelež-

ba pa je bila rekordna – na turnirju se je zbralo 107 igralcev in igralk iz Hrvaške, Slovenije, Nemčije in Avstrije.

I. L.

SMUČANJE

Brigitte Esel v odlični formi

Čeprav so možnosti za treninge zaradi pomanjkanja snega slabi, se je zimska sezona za ŠD Šentjanž pričela z lepim uspehom. Mladinka Brigitte Esel je na prvem tekmovanju v Innerkremsu v skupini mladinke II osvojila prvo mesto, tretja pa je postala njena klubska kolegica Andrea Kruschitz. Preteklo nedeljo je ponovno pokazala svojo odlično formo in v veleslalomu na Grlici osvojila 2. mesto. Lep uspeh je zabeležil tudi Michael Sablatnik na tekmovanju na Turah, kjer je v veleslalomu osvojil 3. mesto.

V skupini seniorji je domačin Toni Oraže na veleslalomski tekmi na Dobraču zasedel odlično 2. mesto. Pretekli torek pa se je uvrstil na 3. mesto.

Danijel spet tekmuje

Razveselivo pa je, da se Danijel Uznik po resni poškodbi kolena spet spušča po strminah. Zaradi zaostanka v treningih pa telesno še ni v najboljši formi.

Brigitte Esel

Foto: SV

Preteklo nedeljo se je udeležil veleslalomске tekme v Kranjski gori, ki je bila visokokaratno zasedena in šteje med najtežje na svetu. Z visoko številko 54 je še osvojil 30. mesto.

V sredo je na FIS tekmovanju na Kopeh odlično vozil v prvem teku in bil tretji, samo 4 desetinke za Kuncem. V drugem teku je testiral nove smuče in po nekaj napakah postal deveti. Zmagal je Slovenec Mitja Kunc.

M. Š.

SKAKALNA TURNEJA:

»Goldi« najboljši Avstrijec

Na novoletni skakalni turneji je letos dominiral Japonec Kazuyoshi Funaki, ki je kar trikrat stal na najvišji stopnički. Razočaral je slovenski as Primož Peterka (lanski zmagovalac), kateremu ni uspelo najti presenettijve odlične lanske forme. Avstrijci pa so z izidom turneje

lahko zadovoljni. Kar trije skakalci so se uvrstili med prvo deseterico.

1. Kazuyoshi Funaki (JPN)	944,0
2. Sven Hannawald (D)	912,8
3. Jane Ahonen (FIN)	907,0
4. Andreas Goldberger (A)	884,4

V svetovnem pokalu vodi Japonec Harada (629), drugi je Thoma (582) in tretji Soininen (533). Četrti je Funaki s 504 točkami pred Peterko (443) in Avstrijcem Widhölzlom (300).

M. Š.

ODBOJKA

Tri težke tekme

Jesenska sezona je bila za odbojkarje SK Aich/Dob izredno težka, saj so mora vsaki tretji dan igrati po eno tekmo. Seveda so bili igralci proti koncu leta že povsem izčrpani in so se že veselili 14-dnevnega zaslužnega počitka. S treningom pa so pričeli v začetku januarja. Vsi igralci so zdravi in dobro pripravljeni, kajti prve tri tekme bodo morali igrati na tujem

proti najmočnejšim ekipam. V soboto (ob 18. uri) igrajo proti favoritu in najboljši avstrijski ekipi, dunajskemu Donaukraftu, proti kateremu Dobljani še nikoli niso zmagali. Drugo tekmo bodo igrali v Salzburgu in tretjo v Innsbrucku.

Žreb za Dobljane v pokalnem tekmovanju pa je zanimiv, ker bo nasprotnik drugoligaš Steyr (četrtfinale!), seveda pa podcenjevanje ni na mestu, saj v pokalnem tekmovanju veljajo drugačni zakoni.

M. Š.

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 1

Durao – Catozzi / Portugalska 1957

Črna trdnjava na b liniji že grozi z vpadom na drugo vrsto in napadom na belega kralja, medtem ko se črni kralj počuti varnega. Na potezi pa je beli, ki izkoristi dobro

postavljeni trdnjavi na sedmi vrsti. Tokrat trdnjavi delujeta po linijah, pri tem pa jima je v pomoč tudi osamljeni kmet, ki odloči partijo v korist belega!

Rešitev štev. 98

Upanje črnega na remi se je razblinilo po potezi belega 1.f5! gf5 2.g5. Capablanca je žrtvoval kmeta, dobil prostaka na g liniji in aktiviral lovca. 2...f4 3.Lf4: Lg6 4.Lc3+ Kb7 5. c5! Beli kralj si tako ustvari več manevrskega prostora. 5...dc5 Na 5...Lf7 6.c6 Kc8 7.Kc4 in 8.Ld2. Beli nadaljuje: 6.Kc4 Lc2 7.Kc5 Ld4: 8.Ld2 Lc2 9.La5: Lg6 10. d6 cd6 11.Kd6: in črni se je vdal!

